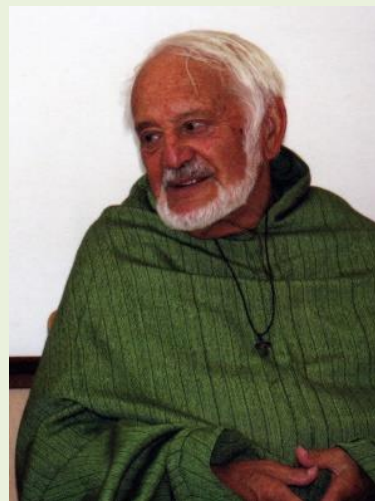

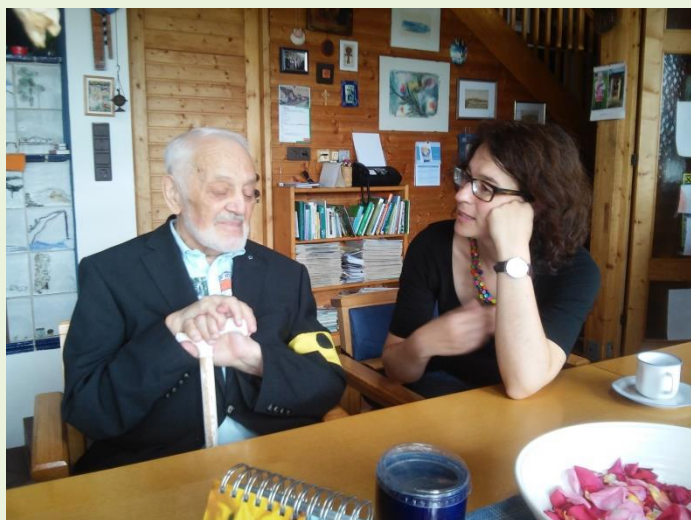
Intervju z dr. Albertom Höferjem, ustanoviteljem krščanske gešalt pedagogike

avtorica: Iva Nežič Glavica

Dr. Albert Höfer, teolog, duhovnik, psihoterapevt, avtor številnih knjig in člankov o gešalt pedagogiki, nekdanji profesor pedagogike religije, katehetike in homiletike na graški Teološki fakulteti, član Evropske akademije znanosti in umetnosti (foto: ARGE-IGS)

Dr. Albert Höfer je pri svojih 85 letih aktiven človek, ki si je med svojimi obveznostmi uspel vzeti čas za intervju in mi v sproščenem vzdušju omogočil vpogled v čas nastajanja krščanske gešalt pedagogike.

Kateri vzroki so vas motivirali za spremembe na področju religiozne pedagogike?

V prvem letu svojega duhovništva sem kot kaplan deloval v eni izmed predmestnih župnij Gradca. Istočasno sem bil učitelj verskega pouka v višjih razredih ljudske šole; starost učencev je bila od 10 do 14 let. Spominjam se, da so bili razredi veliki, celo do 42 učencev, in moje poučevanje je bilo obupno. Od

začetka do konca ure je prevladoval kaos. Do takrat sem poznal le frontalen način poučevanja. Pri religiozni pedagogiki nismo nikoli uporabljali eksperimentalnih metod, kajti naš cilj je bil zgolj, da se otroci na pamet naučijo katekizem. Otroci so proti temu pričeli na veliko protestirati. Moje prvo leto poučevanje je bilo katastrofalno. Iz obupa bi lahko kričal, saj so me otroci ignorirali. Težko sem se obvladoval. Ja, res sem bil obupan in nisem vedel, kako naj nadaljujem.

Istočasno sem v župniji sem vodil deset mladinskih skupin: pet za fante in pet za dekleta. V teh skupinah, v katerih so bili otroci prav tako stari od 10 do 14 let, smo peli, veliko risali, predvsem pa se na različne načine igrali. Ob teh skupinah sem oživel. Vesel sem bil, da več ne študiram, temveč lahko na živ način udeležam prakso. Eno poletje sem celo organiziral taborjenje za sedemdeset fantov. Na taboru sem se pričel spraševati: *»Zakaj mi gre poučevanje v šoli tako slabo od rok? Zakaj sem pri pouku dobesedno pogorel?«* In ugotovil sem, da tako ne gre več naprej. Pričel sem intuitivno razmišljati, zakaj ne bi metod iz mladinskih skupin prenesel v šolski verski pouk. Mladinske skupine so žive, otroci radi prihajajo, medtem ko je verski pouk v šoli katastrofalen. S tem, ko sem pri pouku od pridiganja prešel na igranje, so otroci pričeli kar naenkrat sodelovati. Zgodil se je preobrat za 90 stopinj. In razlike med mladinskimi skupinami in verskim poukom so postopoma izginjale.

Za moj način poučevanja je, po študentih teologije, ki so prihajali k meni na prakso, izvedel tedanji profesor katehetike prof. Hansemann. Prosil je škofa naj dovoli, da postanem njegov asistent, kajti tudi on sam je znal katekizem samo zgolj docirati. Isto poletje so se na škofa obrnili tudi predstavniki graške visokošolske pastorale z željo po študentskem duhovniku. Tako sem naenkrat dobil kar dve ponudbi za zaposlitev, ki pa ju je škof združil v eno. Postal sem študentski duhovnik in asistent z nalogo, da doktoriram. Pričel sem reflektirati svoje metode poučevanja, iskati razlike med mojim načinom poučevanja v župniji in poučevanja, ki sem ga izvajal prvo leto v šoli. Postopoma, leto za letom, sem odkrival, kakšno vlogo ima kreativnost pri poučevanju.

Kakšna je bila vaša vizija na začetku vašega pedagoškega dela in ali se je ta vizija skozi vaše znanstveno in pedagoško delo spreminjala?

Moja vizija, je temeljila na metodah mladinskih skupin (Jungschargruppe), se pravi na petju, igri, kreativnem in živem ustvarjanju mladostnikov, starih od 10 do 14 let. Ko sem pričel pri pouku uvajati vedno več teh metod, so postali otroci naenkrat aktivni in so mi bili pripravljeni slediti. Z metodološkega vidika sem se skupaj z njimi podal v velik svet igre. V tem času še nisem poznal geštalta, geštalt terapije ali geštalt pedagogike.

Kot direktor Akademije za religijsko pedagogiko sem se moral sam izobraževati, raziskovati in iskati nove vire. Tako sem slišal za pedagoga iz Linza, ki je zaključil izobraževanje iz geštalt terapije in je na gimnaziji poučeval na podoben način kot jaz. V stiku z njim sem se nato odločil za triletno izobraževanje iz geštalt terapije. Sledili so številni tečaji in seminarji, ki sem se jih udeleževal v Nemčiji.

Na akademijo sem pričel vabiti številne strokovnjake iz geštalt terapije, ki so se na moje vabilo radi odzvali. Ta srečanja so bila tudi za njih, kot geštalt terapevte, novost, saj so imeli pred seboj učitelje in ne klientov. V našem primeru ni šlo za terapijo temveč za pristope, ki so v skupinsko dinamiko vključevali izkustveno terapevtske elemente. Na tak način smo pričeli odkrivati geštalt pedagogiko. Na začetku smo želeli naš učni model poimenovati geštalt terapija, saj smo se v prvih letih intenzivno izobraževali v tej smeri. Toda izraz terapija je bil že rezerviran za področje psihoanalize. Zato smo izbrali pojem geštalt pedagogika in šele sčasoma odkrili, da nam ta izraz odpira številna področja in možnosti za vsestranski razvoj, ki ga pojem terapija ne bi mogel zaobjeti. Nato so sledila leta, v katerih sem skupaj z mojimi študenti, ki so danes terapevti, duhovniki ali pedagogi, iskal načine, kako prenesti spoznanja in veščine geštalt terapije na področje geštalt pedagogike. Naš nov pristop je na Štajerskem in kasneje v celotni Avstriji sprožil v učiteljskih krogih in tedanji pedagogiki pravo revolucijo.

Kako ste se soočali z nastalimi dilemami, ki so se pojavile pri uveljavljanju vašega geštalt pedagoškega modela v širši pedagoški in cerkveni prostor? Kako ste jih doživljali in kako ste se z njimi srečevali?

Sam sem doživel čas pred Drugim vatikanskim koncilom. V nas, mladih duhovnikih in učiteljih, se je porodila težnja po spremembah na pedagoškem področju. Pri tem smo se lahko zgledovali po geštalt terapiji, ki nam je pokazala številne nove poti. Pričel sem veliko predavati in potovati po celotni Avstriji, Nemčiji, Poljski, tedanji Čehoslovaški, Hrvaški, ... V svojih referatih sem govoril o novostih in prednostih mojega modela, za katerega so se še posebej zanimali pedagogi in kateheti iz cerkvenih krogov.

V primerjavi z drugimi učnimi predmeti je bil moj model poučevanja še posebej primeren za verski pouk. Na štajerskih gimnazijah in meščanskih šolah je postal verski pouk celo eden najboljših predmetov. Zanj so se pričeli zanimati tudi drugi učitelji. Spraševali so po metodah. Spominjam se, bilo je tik pred Drugim vatikanskim koncilom,

ko so me že pričeli duhovniki in učitelji verskega pouka vabiti, da organiziram večdnevne seminarje z delavnicami o uporabi kreativnih metod pri pouku. V tem času so se namreč učiteljice že soočale z očitki nadrejenih, da se z otroki samo igrajo in jih nič ne naučijo.

Z novimi smernicami Drugega vaticanskega koncila se je moj model poučevanja pričel še hitreje širiti. S sodelavci smo na podlagi izkušenj in reflektirane prakse sproti zasnovali teorijo, s katero smo utemeljevali pomen igre, petja, ... pri verskem pouku. Skozi čas nam je uspelo metodo igre opredeliti kot metodo poučevanja.

Novost mojega načina poučevanja pri verskem pouku je bila ta, da sem na prvo mesto postavil kreativnost in ne religije. S kreativnostjo so dobili učitelji proste roke in pričeli sami od sebe iskati različne načine, kako spremeniti frontalni pouk. Svetopisemske zgodbe niso več otrokom samo pripovedovali, temveč so jih skupaj z njimi uprizarjali, risali, itd ...

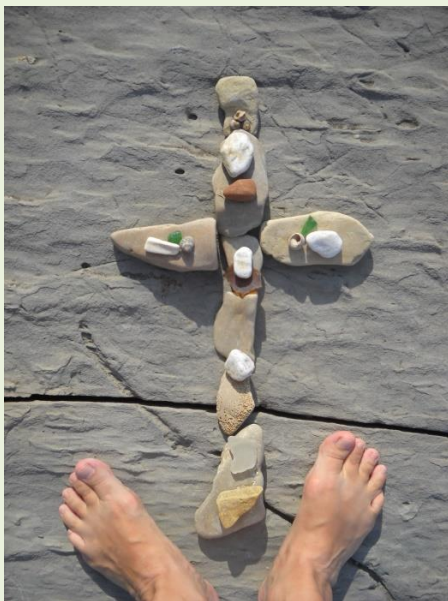

Koliko terapevtskih elementov je po vašem mnenju smiselno vnašati v geštalt pedagoško učenje in poučevanje?

Na to vprašanje ne morem dati kvantitativnega odgovora. Zagotovo je smiselno vnašati terapevtske elemente takrat, ko je posameznikova psiha pripravljena in odprta za spremembe, bodisi v religioznem ali pedagoškem smislu. Na začetku izobraževanja iz geštalt pedagogike se pogosto zgodi, da se nekateri udeleženci upirajo in se ne želijo spustiti v proces samospoznavanja. Ti ljudje potrebujejo čas in ne sme se jih siliti. Istočasno pa imamo tudi takšne, ki komaj čakajo, da se izobraževanje prične, ...; hrepenijo po nečem in še sami ne vedo, po čem. Enostavno se podajo v proces, v katerem se s kreativnimi pristopi ne prične samo prebujati, temveč tudi mobilizirati njihova podzavest in po večletnem delu na sebi lahko postanejo novi ljudje.

Kako je geštalt pedagogika vplivala na vašo osebno rast? Ali je vaša življenjska izkušnja vplivala na oblikovanje vašega geštalt pedagoškega modela? Kako?

To vprašanje je zame zelo pomembno, saj je geštalt (terapija, pedagogika) močno zaznamovala moje življenje. V preteklosti, ne vem natančno, koliko sem bil star, sem se soočal z velikimi psihičnimi težavam, ki sem jih šele v procesu psihoterapije prepoznal in ozavestil. Med tem procesom sem prišel do pomembnega spoznanja, ki me je osebno presenetilo. Spoznal sem, da se je s pomočjo Boga in vere zgodil v mojem življenju neverjeten preobrat. Vera mi je bila usojena. Vera me je popeljala v mojo preteklost, ki jo je bilo potrebno sanirati, kot tudi v mojo prihodnost, da sem si odgovoril na vprašanja: »Kaj hočem? Kaj želim narediti novega?« Sam nad sabo sem bil začuden, kako se je po mojem delovanju, zgolj v nekaj letih, geštalt pedagogika razširila skoraj po vsej Evropi. Seveda, se je vse skupaj odvijalo v luči Drugega vatikanskega koncila, v povezavi s svetopisemsko religioznostjo, ki je v tem obdobju dobila še poseben zagon ...; skratka, vse se je odvijalo z roko v roki. In ker se je Koncil razvil v veliko socialno gibanje, smo bili deležni velike podpore. Pred tem pa smo se morali soočiti s številnimi nasprotovanji in očitki, ki smo se jim, seveda, kot mladi kaplani, z veseljem zoperstavljali. (foto: Špela Pahor)

Kaj je posebnost vaših izobraževanj oz. po čem se razlikujejo od drugih geštalt pedagoških smeri?

Posebnost naših izobraževanj je v tem, da se zavestno ukvarjamo z religioznostjo in njenimi vsebinami – npr. v smislu izpovedi vere. Po drugi strani pa črpamo iz biblične tradicije, ki predstavlja veliko obogatitev. Sveto pismo namreč ponuja številne vsebine, ki nagovarjajo tako psihološke (zavestne) kot globinsko psihološke (podzavestne) dimenzije udeležencev. Tako se lahko udeleženci po lastni volji podajo v učni proces, ki temelji na skrbno pripravljene kurikulu. (foto: Špela Pahor)

Skratka, na geštalt pedagogiko lahko pogledamo z različnih zornih kotov. Če govorimo o njej kot pedagogiki, potem je usmerjena v prihodnost; če jo pogledamo s terapevtskega vidika, je usmerjena v preteklost; in če nanjo gledamo z religioznega zornega kota, je usmerjena v presežno. V ospredju so torej tri kompetence: pedagoška, terapevtska in religiozna. Vsaka kompetenca je zase specifikum, ki ima svoje cilje, metode, pristope, ... in predpostavlja ustrezno strokovno izobraževanje.

Nekoč ste zapisali, da odkrivanje samega sebe vodi v religiozno doživljanje oz. religiozno izkušnjo. Na kakšen način se ta proces vrši pri vaših izobraževanjih?

V sam program izobraževanja so čez dan vključeni različni religiozni elementi oz. rituali, kot npr. jutranji duhovno-religiozni uvodi. Eni ga lahko razumejo kot jutranje opevanje in petje, drugi kot psihološko vajo, tretji pa kot molitev, petje hvalnic ali psalmov. Med izobraževanjem pričnejo udeležence jutranji uvodi - ne glede na to, ali jih že poznajo od prej ali ne - tako močno nagovarjati, da si ne znajo predstavljati, kako bi se lahko izobraževanje pričelo brez njih. Gre za jutranje trenutke, ko se človeška psihološka moč skupaj s preteklimi izkušnjami ponotranji in istočasno odpre Bogu in Sv. Duhu.

Metode geštalt pedagogike so prav tako obogatile tudi naše maše. V liturgiji smo postali svobodnejši, globlji. Predvsem gre za to, da so človeške težave bodisi iz preteklosti ali prihodnosti lahko izgovorjene oz. so dobile svoj prostor v religioznem.

Glede na to, da so vaša izobraževanja odprta za vse ljudi (tako verne, kot tiste, ki se doživljajo kot neverni, oddaljene kristjane), me zanima, kako so »neverni« udeleženci sprejemali religiozno dimenzijo? Kakšne izkušnje imate z njimi?

Osebno sem vedno prakticiral religiozno življenje. Že od osnovne šole naprej sem pel psalme, se navduševal nad gregorijanskimi koralami in še danes ne znam moliti samo z besedami, temveč molim in pojem. V petju, še zlasti v meditativnem petju, ki ni tako zahtevno, zelo hitro začutim, da se prične v skupini nekaj dogajati ... Ko pojemo, prične duša odpirati svoje pore ...

Spomnim se neke novinarke z avstrijskega radija, ki se je v Tinjah udeležila naše zaključne geštalt maše. Na te maše se vedno rad pripravim in se jih zelo veselim, saj se udeleženci po njih čutijo zelo nagovorjene. Ne vem, sicer, na kakšen način in kako

globoko to doživijo - to ve samo Bog - in me tudi ne zanima ... Skratka, ta novinarka je po maši dejala: »Če bi v življenju vsaj enkrat sodelovala pri takšni maši, zagotovo ne bi izstopila iz Cerkve.«

Kakšna je vaša vizija za nadaljnji razvoj vaših izobraževanj?

V naših izobraževanjih si lahko udeleženci pridobijo številne kompetence. Lahko postanejo strokovnjaki znotraj svojega delovnega okolja. Če se nekdo ob zaključku izobraževanja razvije npr. v dobrega, kreativnega in prodornega pedagoga, je to že zelo veliko. Po lastnih izkušnjah vem, na kakšen način so me v življenju zaznamovali dobri pedagogi in koliko potenciala sem lahko z njihovo pomočjo odkril v sebi.

Drugi poudarek, ki bi ga rad izpostavil, pa je razvijanje kreativnosti znotraj religije. S pomočjo različnih kreativnih metod se lahko ustvari posebno vzdušje, občestvo, ki ga dojemam kot dar. In sem še posebej vesel, ko lahko po vseh teh letih, v različnih skupinah to tudi neposredno doživim in začutim.

Če doživljamo vero kot dar, kot obogatitev in manj kot dolžnost ali celo slabo vest, potem smo prejeli zaklad, bogastvo, ki nam bo v življenju v oporo tudi v situacijah, ko tega ne bi pričakovali.

Foto: osebni arhiv